

SLOVENSKI NAROD.

Imaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstrijsko-ogerske dežele za vse leto 16 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. za mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poštnina znaša.

Za oznanila plačuje se od četiristopne petit-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr. če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravništvo je v Ljubljani v Frana Kolmana hiši „Gledališka stolba“.

Upravništvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

Kmetijstvo in obrtnost.

—n. V vsacem organizmu se morajo vsi deli enakomerno razvijati; ako se jeden del v razmeri z drugimi razvija prenažno in drugim na kvar, nastati mora kriza prej ali slej. Tudi narodno gospodarstvo je organična celota in za tega delj se morajo posamezni njegovi deli razvijati enakomerno in ne drug drugemu na kvar. Zlasti sta kmetijstvo in obrtnost v ozkej zvezi, jedno drugo popolnujeta in najbolje je, da se v kolikor moč vsacem kraju oba zastopata. Da se razcvita kmetijstvo, se mora razcvitati tudi obrtnost in nasprotno, da se razcvita obrtnost, mora se razcvitati tudi kmetijstvo. Ako so kmetje trdni, imajo obrtniki pri rokah dobro surovo blago in hrano, kakor tudi dobre konsumente za svoje izdelke; ako so obrtniki solidni, imajo kmetje pri rokah dobro blago in dobre konsumente za svoje pridelke in v raznih odpadkih pri industriji dober gnoj ali še celo dobro živinsko pičo.

Ako se pa obrtniki ne ozirajo na druge stvari in mislijo le na kopičenje svojih izdelkov, nastati mora krah zaradi pomanjkanja konsumentov, in dežela, kjer se obrtnost ne podpira, se polagoma izsesa, izgubi svojo moč. Pšenico- in prašičerodna Amerika se dostokrat zavida, ker nam izvažata toliko žita in mesa, ali gotovo je, da bi osiromašila, ko bi tako nadaljevala. Kar se iz zemlje dobi, se jej mora, dasi v drugej obliki, povrniti; zemlja bi kmalu opešala, ko bi Amerikanci kaj časa izvažali polne ladje pšenice, mesa in pavole, uvažali pa le zlato v škatljicah in drage obrtne izdelke v zabojih. Koliko koristi donaša uže samo izdelovanje pavole! Polovico pavole celega sveta se sprede na Angleškem in Carey pravi, da so odpadki, ki se pri njenej preji tu dobivajo, petkrat več vredni nego vsa ameriška pavola. Pojasnimo to z domačim zgledom. Pri pivovarenji ostane ječmenov slad (malz), in da mora biti ta slad res tečna živalska piča, smo se dostokrat prepričali v Mengši, ko smo videli, da se kmetje

iz bližnjih vasij zanj kar tepó. Skrajni čas je bil za Ameriko, da se je tam začela velika industrija, da bo ameriško pšenico povžil tudi Amerikanec in da se je začela pavola doma presti in kot cviren razpošiljati.

Rekli smo prej, da morata biti kmetijstvo in obrtnost združeni kolikor moč v vsacem kraju; kajti povsod to nij mogoče. Kakor je v Benetkah kmetijstvo, tako je v marsikaterej hribovskej vasi vsaka obrtnost razen domače nemogoča. In kar velja za posamezne kraje, to velja bolj ali menj tudi za cele dežele. V vsakej deželi se morata gojiti kmetijstvo in obrtnost, nekatere dežele pa so bolj ugodne kmetijstvu, druge pa obrtnosti. In naravnost smemo reči: Slovenska kakor cela Avstrija je po naturi kmetijska dežela, to se pravi, akopram se mora gojiti tudi obrtnost, vendar ima svojo moč v prvej vrsti v kmetijstvu. Za tega delj moramo pri nas pred vsem skrbeti, da se vsaka reč, ki bi utegnila škodovati kmetijstvu, odvrne in da se ono povzdiguje vedno bolj.

(Konec prih.)

Deželni zbor kranjski.

(XII. seja v dan 6. oktobra 1882.)

Osnova glavnih občin.

(Konec.)

Pri govoru dra. Zarnika v 232. številki bilo je poročilo napačno. Dr. Zarnik nij rekel, da gre pri nas še za to, da razmotravamo vprašanje, bi li ne bile za nas koristne stare slovanske zadruge — ampak dr. Zarnik je dejal, da je pri nas vprašanje glede glavnih občin ravno tako dolgo na dnevnem redu, kakor pri Hrvatih vprašanje o zadrugah.

Za dr. Zarnikom oglasil se Dežman in pravi, da je dr. Zarnik slabo primerjal, ko je hotel avstrijsko občino primerjati s francosko, avstrijska občina je samostalna, francoska pa odvisna popolnem od prefekta. Sestavnemu načrtu o glavnih občinah, urejenemu l. 1874 po dr. Costi priznava marljivost

in zvedenost, a trdi, da je bil dr. Costa v nekem posilnem stanju, kajti sestavljati je moral glavne občine po 3000 duš, tedaj je moral biti operat po jednem kopitu („schablonenhaft“). Velike občine, kakor so sedaj ustanovljene, tudi ne ugajajo vsem združenim občinam. Tako navedel je dr. Zarnik Cerknico, a Begunjska občina, ki spada k njej, v jedno mer toži, da Cerknici njenih interesov ne jemljó v poštev. Tako nesrečno sestavljena je velika občina Dobrunje, ki obstoji iz vseh občin, ki so spadle nekda k graščini Kaltenbrunn, a občine onkraj Rudnika nečejo ničesa čuti o Dobrunjah. Deželni odbor je, ker so se Vipavci in Vrhpoljci soglasno izjavili, naj se ločijo Vrhpoljci od Vipave, to ločitev podpiral. Da bi bili pri samostalnosti, katera se hoče zjamčiti mestom in trgov, merodajni le nemškutarski interesi, to Dežman zanika. Postojina, kjer je vedno mnogo tujcev, ima skrbeti za dobre ceste, sprehajališča, svetlavo itd., za kar kmečkim občinam nij ničesa mar, katere bi tedaj Postojina nagajale pri tacih sklepih. Ravno tako je v Škofjeh Loki. Kako bi bilo tam, ko bi bil kmet za župana! Da ima Višnja Gora volilno pravico v skupini mest in trgov, temu uzrok je konservativno načelo, katerega se je držalo, pri sestavi volilnega reda in katerega bi dr. Zarnik kot konservativec moral veselo pozdravljati.

Poslanec Svetec: Slavna gospoda! Dovolite, da tudi spregovorim nekoliko besed o tej postavi. Uže v dveh sesijah se je obravnavala, a še do sedaj nij dospela do konca. Da je nekake spremembe pri občinah treba, to sprevidimo skoraj vsi, a vprašanje je le vedno, kako? O tem še nijsmo na čistem, kajti težave so neizmerne in treba je ravnati z veliko previdnostjo, ako se hoče to vprašanje rešiti na zadovoljnost občin. Vprašale so se, da navedem le jeden slučaj, občine litijskega okraja zaradi združenja v glavne občine, a vse občine izjavile so se v nasprotnem smislu. Želje pa so sedaj jednake kakor prvokrat, in to je uzrok, da se sklada in sklada in

LISTEK.

Zarota na Kavkazu.

(Poslovenil Jazbeški.)

IV.

(Dalje.)

Jutranje solnce je uže zlatilo kupole in stolpe starega mesta, ko se je vrnil Vladimir. Utrujen vlegel se je v posteljo in spal nekaj ur. Ko se prebudi, hitro vstane in poišče svojega prijatelja, inženirskega častnika, poveljnika pijonirskemu oddelku v trdnjavi.

Kratko mu je vse dopovedal. Inženir hitro odbere dvajset najboljših minerjev, in z njimi preišče vso trdnjavo. Našli so nevarno mino, ki bi bila lahko pokončala v malo minutah mnogo ljudij, in več sodov smodnika. Vse so natančno poročili majorju.

„Uže vem, kaj naredim s sodi,“ pravi major korporalu. Preskrbite hitro dva kmetjska voza, in na-

ložite jih na nje. Trije, za tatarske pastirje preoblečeni kozaki naj se usedejo na vsak voz, dva ravno tako oblečena pa gresta za njim.“

„Sode peljite po najkrajšej poti h Ketjedovskej gori. Izberite zato najurnejše korenjake. Voziti morajo znati kakor sam vrag, priprežite najbolje garnizijske konje.“

Korporal odide in stori, kakor mu je bilo ukazano. Sode so hitro naložili na vozove in jih pokrili s slamo. Major je iz okna svoje sobe veselo gledal, kako vestno spolnujejo vojaki njegova povelja. Vse so storili, kakor je ukazal. V pastirje preoblečeni kozaki zasedli so vozove. Urno so odprdrali skozi mestna vrata in zginili za bližnjimi višinami, koder pelje pot proti Ketjedovskej gori.

Vladimir osedlal je svojega rujavega gorskega žrebca, ter hitro odjahal za vozovi. Okrog pota delali so kmetje in pasli pastirji, ali ti, kakor je major videl, se nijso za vse nič zmenili. Čez dve uri so prišli v samotni kraj, kjer so vrata v podzemeljsko votlino. Kozaki razložili so urno sode raz voze, odprli po majorjevem nasvetu vrata v podzemeljski

prostor, in hitro zvalili sode notri. V votlini skrili so jih v nek teman kot, kamor so pogled zabranjevali vzrastki kamenite stene.

Major ukaže kozakom molčati. Vrnili so se z vozovi v trdnjavo. Major podal se je na Katarinske zgrade, na levem bregu Tereka, kjer so se dopoludne vežbali vojaki. Tu je s pričujočimi častniki izbral štirideset najboljših korenjakov, in jim dal čvrstelega pogumnega poročnika za poveljnika. Zapovedal je, da morajo drugi dan zvečer biti pripravljeni na dvorišči grada.

Domov prišedši spisal je nekaj pisem in svojo oporoko, če bi ga smrt dohitela v nejednakem boju. Hotel je vsekakor pokazati caru, da je res boljši častnik na bojišči nego v salonih.

V.

Drugi dan zakrivali so črni oblaki nebo, in mrzel veter je vlekel iz gorá. Megla je pokrivala gore in doline. Potniki na cesti so se mraza tresli.

Na poti od vasi Štani proti Ketjedovskej gori bilo je jako živo. Visoki in korenjaški možje, zaviti v s kožuho podložene plašče korakali so proti

vender se nij še nič zložilo. Uzrok temu je, da mnenje še nij očiščeno, da reč še nij zrela. Ako pogledamo predlog današnje postave, vidimo, da se od prejšnje ne razlikuje bistveno, kajti prej se je narekavalo za glavno občino najmanj 3000 duš, v sedanji postavi pa najmanj 2500 duš. Tu tedaj nij velike, ali prav za prav v bistvu nobene razlike. Vse drugače pa je odkazano v §. 3., kjer se posebnosti dovoljujejo nekaterim mestom in trgov, ki volijo v skupini mest in trgov v deželni zbor. Tako se dovoli mestu Kostanjevici, ki šteje le 600 duš, posebna občina. Vprašam Vas, gospoda, kako bode zamogla Kostanjevica s 600 prebivalci nositi jednaka bremena, ki je občinska uprava danes nakiada občinam, kakor velika občina poleg Kostanjevice, ki bode morala imeti najmanj 2500 duš?

Kako nesrečno pa je, sklicevati se na volilne ozire, to je uže dobro označil moj čestiti somišljenik g. dr. Zarnik, kajti volilne skupine se nijso delale po potrebah, nego samo po teoretičnih principih. Izrekli so na Dunaji volilni princip, potem pa so šli po kronovinah iskat, kako bi ga izvršili, in tako je odločevalo zgolj naključje. Gospoda slavna, to je pač tudi stvar, katera se mora, kakor hitro se uredé naše ustavne razmere, pametnim in pravičnim načinom spraviti v red. (Klici: Istina! Dobro! Dobro!) Gibanje za volilno reformo se je uže začelo in razširila se je volilna pravica za tiste, ki plačujejo 5 gld., a s tem volilna reforma še nij končana, ampak tendenca gre na to, da se upeljejo sploh direktne volitve, kakor na Ogrskem. Gospoda, ako se kaj tacega doseže, potem sam ob sebi razpade razloček mej prebivalci mest in mej kmeti.

Gospod Dežman je trdil, da imajo kraji kakor Postojina ali Škofja Loka svoje posebne razmere. No gospoda, zato je v naši občinski postavi uže skrbjeno, kajti tam je določeno, da vsak kraj sam opravlja svoje premoženje. To ima uže Kamnik, Ribnica tudi, tedaj je postavno oskrbljeno, da se nobenemu kraju ne godi krivica, tedaj je posebna določba o denašnji postavi odveč. Sploh pa ne razumem, da gospodje nasprotne nemške strani tako silijo to postaviti, da imajo tako nerazumljivo naglico, ko vender okolščine same zato govore, da se vprašanje glavnih občin previdno in vsestransko preudari, predno se reši konečno.

Moja gospoda, jaz mislim, da se s sklepom lahko še počaka. Nabirajmo še skušnje, kajti saj morete uvideti, kako teško in kočljivo je to vprašanje, kako malo so občine z napravo glavnih občin zadovoljne. Zato Vas moram prositi, da preidemo o tej postavi na dnevni red. (Občna pohvala. Dobro-klici.)

Vitez Kaltenegger govori skoro pol ure, sam za se, kakor po navadi.

Dr. Zarnik: Treba se mi zdi g. Dežmanu nekoliko odgovoriti na to, kar je navel proti mojim trditvam. Meni je isto tako, ko g. Dežmanu znano, da je na Francoskem vsaki maire od vlade imenovan, pri nas pa župane volimo. Ali naš župan je

ravno tako odvisen od c. kr. okrajnega glavarja, kakor maire od francoskega prefekta. Jako me veseli, da je g. Dežman pritrdil hvale o delu ranjkega dr. Coste, v obče pa moram konstatirati, da je g. Dežman govoril v svojem govoru le za male občine, kajti ravno slučajni, katere je on navajal, so bili povod, da se operat glavnih občin nij mogel izpeljati za delovanja prejšnjega narodnega deželnega odbora, in da ga bode moral sedanji deželni odbor le s silo izpeljati, kar bi se moralo goditi tudi l. 1876.

Da se Begunje hočejo odcepiti od Cerknice, je to želja, katera goji še marsikatera mala občina, združena z glavno. Jaz sem trdil, da veliki občini Cerknica in Dobrunje dobro funkcionirata, o zadnji se lahko vsak opita pri c. kr. okrajnem glavarju ljubljanske okolice, nijsem pa trdil, da so vse občine tudi srečne v tej združbi. Jako veliko občin je nezadovoljnih in gospoda, ako bodete združili občine v glavne občine po Vašem operatu, bomo dobili na cente prošelj od občin, ki bodo prosile, da se izločijo iz nove zveze.

Vrhpoljci se uže itak dolgo branijo biti v zvezi z Vipavsko občino, in sam g. Dežman je danes rekel, da je njih prošnja opravičena. A gospoda, kam stavi Vrhpoljce operat o glavnih občinah, kam imajo priti? K Budanjam, kamor na noben način nečejo, izjavljajoč, da ostanejo rajši pri Vipavskej občini, ker so rajši v vica, nego v peklu.

Če je trdil g. Dežman, da ima Postojina zaradi tujcev svoje posebne interese, potem se občina Bled pač ne more združiti z nobeno drugo občino, kajti v noben kraj na Kranjskem ne prihaja toliko tujcev, ko ravno v Bled, in tudi Poljče, Begunje in druge kraje na Gorenjskem, kamor zahajajo tujci, ako bi obveljalo to načelo, ne bi smeli družiti z nobeno občino. Zakaj se za Razdrto, ki ima dosti boljši zrak od Postojine, ne navaja načelo, da ima tudi posebne interese, kajti v Razdrto prihaja poleti dosti več tujcev, ko v Postojino. G. Dežman rekel je tudi, da bi škodovalo interesom škofje-loškega mesta, ko bi bil župan kmet. To nij istina. V Loki je res župan, kateremu se zljubi nositi irhaste hlače, a le-ta je jako izobražen mož in škofje-loška občina je v tako lepem redu, ko malokatera na Kranjskem. Ko je potekel škofjeloškemu županu čas njegovega poslovanja, prosil je, ker ga je znani bivši c. kr. okrajni glavar g. Drbič, ki pa je zdaj šel hvala Bogu v pokoj, zmirom sekiral, naj ga pusté v miru in volijo mesto njega koga družega za župana. A loški mestni odborniki so ga prosili, da je prevzel zopet ta posel rekoč, da ne vedó dobiti sposobnejšega, ko njega. Ako je imela Višnja Gora po svojem županu poseben glas v postulatnem deželnem zboru kranjskem, bili so to turški interesi, in glas se je dal Višnji Gori za dar, ker je bil tam tabor zoper Turke.

Dr. Vošnjak opomni, da so narodne stranke zastopniki uže v upravnem odseku glasovali proti postavi, naglašaje njeno nepotrebo.

Dežman meni, da se morajo uvesti vender glavne občine, če ne drugača pa s silo, da bo jedenkrat konec.

Poslanec Svetec reče, da je i on bil ud deželnega zbora, ki je sklepal postavo o glavnih občinah. Tudi on je mislil, da bode, kar se je sklenilo, koristno za deželo. A od tiste dobe preteklo je uže 13 do 14 let, in kar se tiče vprašanja, so li glavne občine koristne, storil se nij korak naprej in zatorej govornik nasvetuje, naj se vsa stvar odloži. Govornik upa, da, ako tudi večina deželnega zbora postavo sklene, je vlada potrdila ne bode. Ljudje se glavnim občinam zato upirajo, ker imajo pri županih vedno mnogo opravil za živinske pose, poselske bukve, v zadevah ubogih itd. Treba jim bode, ako se ustanove glavne občine, potem veliko ur hoda, kar sedaj opravijo kratkim potom, in njim bode to ravno tako neugodno, kakor tistim, ki imajo daleč do okrajnih glavarstev. Treba nij pri tem tedaj nobene naglice, ampak rešitev tega vprašanja naj bode stvar modrega in natančnega prevdarka.

Predlog poslanca Svetca, da se preide o postavnem načrtu na dnevni red, se ne sprejme.

Preide se v specialno debato.

Dr. Zarnik opomni, da niti Kranjska, niti Koroška nema taci mest in trgov, ali tacega velikega posestva, kateri bi imel toliko naglašanih posebnih interesov, kakor n. pr. Česko ali Nižje-Avstrijsko.

Poslanec Svetec pravi, da gospodje nasprotne strani naredbo v §. 3 določeno ne nasvetujejo iz praktičnih, nego iz narodnostnih ozirrov. Ampak njih skrb v tej zadevi nij tu na pravem mestu in gospodje se jako motijo, ako mislijo, da jim bodo volilci mest in trgov služili kakor pri volitvah v deželni zbor l. 1877. Govornik je prepričan, da bodo mesta prihodnjič poglavitni nosilci narodne ideje, ker so njih prebivalci izobraženejši od kmečkega ljudstva. Kadar prešine narodna zavest vse kroge prebivalcev mest, kar se od dne do dne bolj kaže, potem se bodo narodne ideje tudi trdno držali. Torej, ako gospodje nasprotne strani na te glase računijo, delajo napačen račun.

Dr. Vošnjak kaže, da si postavni načrt sam protislovi. Ustvariti hoče večje občine, druge pa razkosati. Da je volilni red postava, to se ve, a tudi to se ve, da nij nikdo vprašan bil, ko se je sestavljala. Šablona se je napravila po Šmerlingu na Dunaji, in dva uradnika sta na Kranjskem stvarjala in sestavljala volilne okraje. Zaradi tega zastarelega reda se pač ne sme reči, da bi se zaradi njega morale občine razdružiti in velik nonsens v postavnem načrtu je, da bi se povsod ločile te v §. 3 zaznamovane občine. Pravilno bi bilo, da se občinam daje na prosto voljo, da se ločijo in družijo kakor hočejo. Sploh pa se ta določba rine v postavni načrt le vsled tega, ker je silil na to dr. Deu. To pa je vender čudovito, da se želji jednega poslanca s tako neopravičeno naredbo ustreči hoče.

gori, v podnožji gore jih je od nog do glave oboroženi vratar na znani dogovorjeni klic spuščal v podzemeljsko votlino. V podzemeljske jami so tiho šepetali mej seboj, vsi so željno pričakovali predsednika.

Čarobno je bilo gledati zbrane zarotnike v jami. Iz gorskih kristalov narejeni viseči svečnik je obseval njih divje, maščevanja željne obraze.

Število zarotnikov je hitro naraščalo. Nikdo pa nij opazil v deževni plašč zavitega majorja, ki je sedel v skrivnem kotu na srednjem s smodnikom napolnenem sodu.

Šepetanje je potihnilo, ko je stopil velik, močan mož rujavega obraza na oder, napravljen nasproti urodu. Po bogatej obleki soditi, bil je kak čerkeski knez. Z donečim glasom, ki se je razlegal po obširnej votlini, je predsednik nagovoril zbor: „Kavkasci! Trinajstokrat smo se tukaj zbrali, da se maščujemo nad našim skupnim sovražnikom, ter obvarujemo običaje in pravice svojih pradedov. Zopet smo se jeden korak približali svojemu namenu. V kratkem bo odločila osoda, in mi postanemo gospo-

darji svoje lepe domovine. Kavkasci, Armenci, Nogajci, Tatarji, Karajiti, Inguši, Čerkesi in Čečenci! Ako ste še istih mislij in nij nikakega izdajalca mej Vami, zakličite z manoj: „Smrt in pogubljenje Rusom in njih prijateljem!“

„Smrt in pogubljenje Rusom in njih prijateljem!“ je zagromelo po podzemeljskem prostoru.

„Smrt caru Nikolaju!“ nadaljeval je govornik.

„Smrt caru Nikolaju!“ ponavljala je druhal.

„Pa prokletstvo izdajalcem“, začuje se iz druge strani, „ki v podzemeljskih jamah kujejo skrivne naklepe, kako bi zavratno napali sovražnika, ki se ga ne upajo javno. Prokletstvo, tisučkrat prokletstvo izdajalcem, naj si bodo Čerkesi, Tatarji ali Karajiti. Vsi so malopridneži, ki zaslužijo vešela!“

Kakšen vtis so napravile te besede, ne moremo popisati. Nastalo je molčanje, da bi se bila slišala miš. Vsi so se obrnili tja, od koder je prihajal ta glas. Bliže stoječi razločili so čvrsto vojaško postavo, pod razgrnjenim plaščem videla se je uniforma ruskega častnika.

Pa tihota je trajala samo nekaj sekund, ka-

kor pred velikim viharjem. Potem pa je nastalo strašno kričanje, vpili so, kleli, da je bilo groza.

„Tedaj je nek izdajalec mej nami,“ vpije predsednik, „zakaj ga ne ubijete, kakor psa?“ Ali za njegove besede se nij nikdo zmenil v velikej zmešnjavi. Predsedniku bilo je lahko govoriti, on nij videl, kaj se godi v skrivnem kotu.

Major sedel je na sodu smodnika. Druga dva soda z odprtima pokrovoma stala sta poleg njega. Črni smodnik lesketal se je v slabej svetlobi. Še večji strah sta napravljala samokresa v majorjevih rokah, namerjena naravnost v smodnik. V ustih držel je major gorečo smodko, in jo pušil jako mirno; to je pretreslo tudi najhladnokrvnejšega gledalca.

„Major Strokeš-Krazstovič,“ zakričal je nekdo začuden, „mozdovski poveljnik! Zakaj ga ne ustrelite? Ubite ga, da bode vedel tod stikati!“

Pa nikdo se nij upal kaj storiti, mnogo se jih je rinilo k vratam, da bi odšli. Šest Tatarjev se je bilo uže izmuznilo, sklenivši nikdar več priti semkaj. (Dalje prihodnjič.)

Poročevalec dr. Deu pravi, da mesta in trgi, posebno Postojina, to naročito žele.

Potem se postavni načrt o glavnih občinah sprejme tudi v tretjem branji z glasovi nemških poslancev. Narodni poslanci glasujejo proti.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 13. oktobra.

Komisijon za uravnano zemljišnega davka končal je v zadnji seji poročilo o Gorenje-Avstrijskem in Goriškem. Po predlogu Coronini-jevem vzprijela se je resolucija, da se naj Kraševcem davek opusti ali pa vsaj zmanjša. — Prošnja stolnega kapitelja v Lincu za olajšanje davka se nij uslišala.

O **novi volilni reformi** pravi tudi dunajski „Tagblatt“, da je raztegnjenji volilne pravice na petakarje demokratična koncesija, ki kaže gotovo velik napredek in sklepa nadalje: „Samo pomnoženje volilcev ne more zadostno koristiti, dokler zavzimate veleposestniki tako mogočno mesto v parlamentu. Sicer pa bo ta nova volilna reforma s časom dala povod drugej reformi radikalnega značaja.“

„Vaterland“ jemlje v ozir mnoge poskuse nemških liberalcev, da bi si pridobili konservativce, ter pravi: „Ako se je Fischhofu, oziroma nemškej ljudskej stranki z vso pravico oporekalo, da se hočejo z vsemi sprijazniti, le z jednakornimi klerikalci ne, hočejo sedaj liberalci baš nasprotno ravnati.“ „Vaterland“ omenja potem resolucije beljaškega liberalnega društva, katera priporoča sporazumjenje s klerikalci, ter jednacega prizadevanja plznskega nemško-nacionalnega društva, ter pravi o slednjem: „Notranje-avstrijskim kmetom se pač ne bode posebno dopadal ta vse barve spreminjajoči „svetilnik za zapadno-pemsko nemštvo“, kakor je imenoval to društvo grof Boos. Dolgotrajno spreminjanje barv slepi, kakor vemo, in notranje-avstrijski kmetje gotovo nimajo želje, da bi postali politično slepi.“

V **hrvaškega** sabora odseku za utelesenje Krajine izjavil je sekcijski šef Živković, da se uže zato ne da določiti čas, kedaj da imajo krajiški zastopniki ustopiti v sabor, ker so skoro vsi prebivalci Gorenje Krajine v kazenski preiskavi radi prestopka gozdne postave; tedaj bi se jih moralo mnogo prej amnestirati.

Uzroke izgredom proti židom na Ogrskem razpravlja v posebnem članku „Augsb. Allg. Zeitung“. Mej njimi navaja, kako so se židje naselili po vseh mestih, posebno na gorenjem Ogrskem. „Žid je po vaseh to, kar je Rothschild mej velelastmi“, kajti malo število židov ima vso vas v žepu. Kjer poprej le jedne židovske prodajalnice nij bilo, so danes same židovske. Manjši trgovci so zatrti in oropani kruha. Kmetom posojujejo židje denar po sto odstotkov, le redko dobivajo denar za 52 odstotkov, torej za jeden krajcar na teden od vsakega goldinarja, samo tisti, ki niso zadolženi; slabi kmetje pa morajo vračati dva- in trikratni kapital. Na tak način so obubožali kmetje in meščani; a nič bolje se ne godi nižjemu plemstvu v Ogrske, katerih mnogo se je podalo v uradnike, ter je zato umevno, da se nahajajo antisemiti po vseh uradih. Mnogo in mnogo plemške in gosposke zemlje je prešlo v roke židom. — Letos je dobro obrodilo, zato pa židje močno pritiskajo, da se jim ali denar vrne ali pa proda žito v jako nizko ceno. To da prouzročuje bune in izgrede, pravi „Allg. Augsb. Ztg.“, ker ljudstvo nij udarjalo na sinagoge, nego na prodajalnice in posestva židovska. Vprašanje židovsko nij versko ali plemensko, nego društveno. — Tisza se ima židom mnogo zahvaliti, ker oni glasujejo zanj in drže z njim, zato da je izdal tako ostre naredbe.

Kakor pravi „Standard“, bode Kalnoky delegacijam predložil depeše, iz katerih se razvida, da so odnošaji **Avstrije z Angleško** sedaj bolji, kakor so bili pred leti. Britanska vlada je Avstrijo mej vsem egiptovskem obravnavanjem odlikovala in obljubila, da noče prezirati interesov avstrijskih v Egiptu.

Vnanje države.

V zadevi **grško-turškega** mejnega vprašanja je turška vlada odposlala grškemu poslaniku Konduriotisu spomenico gledé oporečenih štirih krajev, katere bode Turčija prepustila Grškej; ti so: Karali-Dervent, jezero in vas Nezeros, Kračeva in Kalimaki.

V **Aleksandrijo** je došlo 200 Turkov, Čerkezov in Albancev, kateri sa namenjeni ustopiti v egiptovsko žandarmerijo. — V Tantabu zaprti šeiki, ki je ljudstvo šuntal k novemu uporu, kaznil se je s 100 batinami; tudi se je zaplenilo ondi mnogo orožja.

Dopisi.

S St. Jurja ob južni železnici 10. oktobra. [Izv. dop.] Kakor je uže znano, se je v minullem avgustu tukaj osnovalo sadjerejsko društvo za Spodnji Štajer; temu društvu so po osnovalnem odboru predložena pravila od vlade uže potrjena. Začasni odbor namerava v kratkem sklicati občni shod, pri katerem se bo mej drugim volil tudi stalni odbor; dan shodu se bode določil in naznanil pozneje.

Prihodnjo nedeljo t. j. 15. t. m. popoldne pa ima podružnica kmetijska tukaj svoj shod; tu bode potovalni učitelj kmetijstva razlagal o sadjereji. Pri tej priložnosti se priredi mala razstava sadja. Posvetovalo in določevalo se bo, katere vrste ovočja v naših krajih najbolj obrodé in katere dadó tem krajem največ haska. Sadjerejci se prosijo, da ta dan takšna rodovitna plemena seboj prinesó. Želeti je vsestranske obilne udeležbe, pouku in posvetoivanju pa najizdatnejšega vspeha.

Domače stvari.

— („Ljubljansk pohajkovelec“) nam piše: Mej predmeti, ki se poučujejo na naših srednjih šolah je tudi stenografija. Poučeval jo je poprej znani Anton Heinrich in dobival letno nagrado s 120 gld. A najedenkrat se Heinrich odpove daljnemu poučevanju navajaje kot uzrok, da je uže prestar. Letos pa se je poučevanja v stenografiji zopet poprijel in poučuje 22 dijakov iz gimnazije in realke proti temu, da mu vsak na mesec plača 1 gl. 50 kr. Nastane sedaj vprašanje: se je li Anton Heinrich mej tem zopet na nepoznan način pomladil, ali pa je plačilo dijakov, ki bode za vse šolsko leto iznašalo 330 gld., tedaj 210 gld. več, nego prejšnja remuneracija, prouzročilo tolik preobrat v našem ljubem Heinrichu? Usojam se na dalje dvomiti, da bi bil čas, ki je določen pouku stenografije, namreč od 8. do 9. ure zvečer, srečno izbran. Vse to se mi je zdelo potrebno prijaviti v blagovoljno presojo onih krogov, katerih se tiče, ob jednem pa tudi občinstva, da dostojno oceni Antona Heinricha nesebičnost. Čast, komor čast gre!

— (Jour fixe) literarnega in zabavnega kluba je jutri 14. t. m. ob 8. uri zvečer pri Tavčarji.

— (Tatvina.) V noči mej zadnjo sredo in četrtkom so nepoznani lopovi gospoj Urbasovej na sv. Petra cesti ukradli 100 parov prekajenih, 100 parov pa baš narejenih klobas, pustivši od vsake vrste klobas jedno, kakor za „mušter“.

— (Nesreča ali samomor?) Včeraj je mej Lazami in Zalogom povozil železnični vlak dobro oblečenega človeka, odtrgavši mu glavo. Ponesrečenec je z Goriškega doma (Janez K.) in se je neki sam zagnal pred vlak.

— (Iz Šent Jurija ob juž. železnici) se nam piše: Tukaj je bila letos obče še precej dobra letina. Pšenica je dobro dajala in je teška. Tudi sadja je bilo primerno precej. Jabolk se je ravnokar minule dni tri vagone po železnici odposlalo; skupujejo jih — židovi. Tudi prašičev je uže na stotine tukaj okrog pokupil in odposlal neki Nemeč.

— (Duhovenske spremembe v tržaški škofiji.) G. Jož. Flegar, župni opravnik v Gologorici, je postal župnik v Sušnjevici. — Premeščeni so gg.: Vončina Filip iz Opčine v Škedenj; Uršič Jož. iz Škednja v tržaško bolnico; Skerl Jož. od sv. Jakopa v Trstu na Opčino; Pančur Fr. iz Doline k sv. Jakobu v Trst; Markič Matevž iz Hrušice v Dolino; Svetičič Fr. iz Predloke v Hrušico; Križaj Jernej iz Žmina v Predloko; Brozović Vekoslav iz Opertlja v Žmin; Destradi, novoposv. v Opertalj; Kočiper Ant., novoposv., v Brezovico; Klemenec Fr. iz Podgorij v Škocijan; Rakovec Lovro iz Škocijana v Podgorje; Žnidarič Karol iz Gračišča za oskrbnika v Kastanjo; Zobac Peter iz Kostanje v Omag; Bacci Jurij iz Omaga v Buje; Gabrielič Ivan iz Žmina v sv. Ivanac za oskrbnika.

Telegrami „Slovenskemu Narodu“:

Novomesto 13. oktobra. V tretjem razredu zmagali narodnjaki jednoglasno.

Rudolfovo 13. oktobra. Tudi drugi razred jednoglasno. Nasprotniki nijso volili, tedaj dolenska metropola očiščena.

Celovec 12. oktobra. V deželnem zboru govoril je Einspieler pri razpravi o deželnošolskem proračunu proti novej šoli, s katero je prebivalstvo nezadovoljno. Seebacher, župan slovenske občine vitrinjske, trdil je, da je slovensko prebivalstvo z obstoječo upravo šol zadovoljno, ker je nemški jezik za „windisch“ prebivalstvo potreben. Ubl in Lugger zavračala sta trditve Einspielerja. Deželni predsednik poudarjal je, da mu o tožbah v omenjenem smislu nij nič znanega; vlada bode skušala ohraniti narodni mir kakor doslej.

Razne vesti.

* (Orjaško mesto.) Vsakdo zna, da je London s svojimi 4 milijoni prebivalcev največje in Pariz z 2 1/3 milijoni najlepše mesto na svetu; manj znano utegne biti, da je v Londonu 12.000 cest in ulic (na Dunaji le 700) in 645.000 hiš (na Dunaji le 18.000). Vsako leto nastane 30.000 novih stavb, velikansko mesto potrebuje 1.000.000 plinovitih lučij in 1200 cerkva služí bogoslužnim namenom raznih veroizpovedanj. V Londonu je več katolikov, nego v Rimu, več židov, nego v Palestini in več Skotov, nego v Edinburgu. Sto milijonov centov premoga porabi se vsako leto v Londonu, in naposled potrebujejo po poprečnej cenitvi prebivalcev tega kolosalnega mesta vsako leto 2000 milijonov goldinarjev za svoje življenje. Osemdeset gledališč skrbi za zabavo občinstva. London prekosi ne le vsa sedanja svetovna mesta, temveč tudi vse metropole starega veka glede velikosti in prebivalstva, kajti Rim za časa svojega največjega cveta nij imel niti treh milijonov; Ninive in Babilon sta imela baje po dva milijona prebivalcev.

Javna zahvala.

Smatram si za prijetno dolžnost v imenu vrhniške „Čitalnice“ izrekati iskreno zahvalo vsem onim, kateri so z denarnimi darovi podpirali in omogočili nakup društvene zastave in vsem onim, koji so pripomogli k veličastnemu izidu narodne svečanosti blagoslovljenja nove zastave dne 8. oktobra t. l.

Posebno pa se zahvalujem sledečim:

Gosp. Gabrijele Jelovšek, kajti njemu gre čast, da je prvi sprožil in vedno vzdrževal misel, da si „Čitalnica“ napravi zastavo, in da je pri izpeljevanji te misli delal s toliko vztrajnostjo na vse strani, da bode gotovo njegovo ime zvezano z lepo zastavo za zmiraj.

Gospoj Kotnikovej in gosp. dru. vitezu Bleiweisu, koja sta radovoljno prevzela opravilo kumice in kuma.

Gospoj kumici, gospici Val. Jelovšekovej in vrhniškim dijakom za dragocene zastavi darovane trakove.

Državnemu poslancu gosp. Klunu, da je prevzel in navdušeno izvršil slavnostni govor.

Častiti duhovščini vrhniški za siovesno blagoslovljenje društvene zastave.

Slavnim društvom: pevskemu zboru ljubljanske Čitalnice, ljubljanskemu „Sokolu“, št. vidskej Čitalnici, borovniškemu bralnemu društvu, logaškemu bralnemu društvu, logaškej in vrhniškej požarne straži, da so nas počastili s svojim pohodom in sicer prve štiri društva z društvenimi zastavami; gospodu Kajzlu in Pajku za prijazno sodelovanje pri večernej veselici.

Gospicam Kotnikovim in Tomšičevim za pletenje vencev; prvim tudi za lepo sešitje nove zastave.

Vsem drugim vrlim narodnjakom in narodnjakinjam iz Ljubljane, Borovnice, Logatca, Cerknice, Brezovice, Polhovega Gradca, iz Vrhlike in nje okolice za mnogobrojno udeležitev.

Slednjič pa tudi pomnoženemu odboru čitalniškemu za njegovo res požrtvovalno delovanje.

Čast in slava vsem!

Narodna „Čitalnica“ na Vrhniiki
dne 10. oktobra 1882.

Josip Lenarčič, predsednik.

Meteorologično poročilo.

(Pregled čez pretečeni teden.)

Barometer: Stanje barometrovo je bilo v pretečenem tednu zelo visoko in sploh za 5-92 mm. višje, kot srednje stanje vsega leta; znašalo je namreč 741.22 mm. in je bilo vse dni nadnormalno. Z ozirom na srednje stanje tednov je bil barometer v ponedeljek, torek in sredo podnormalen, druge dni pa nadnormalen. Najvišje srednje stanje, za 3.05 mm. nad normalom, je imela sobota; najnižje, za 3.04 mm. pod normalom, torek; razloček mej maksimum in minimum srednjega

stanja je tedaj znašal 6.09 mm. Najvišje v vsem tednu sploh, za 3.21 mm. nad normalom, je stal barometer v soboto zjutraj; najnižje, za 3.59 mm. pod normalom, v torek popoldne; razloček mej maksimum in minimum sploh je tedaj znašal 6.80 mm. Največji razloček v stanji jednega dne, za 2.38 mm., je imel barometer v četrtek; najmanjši, za 0.27 mm., sobota.

Thermometer: Srednja temperatura pretečenega tedna je znašala + 12.4° C., to je za 0.6° C. pod normalom, in je bila samo v torek in nedeljo nadnormalna. Z ozirom na srednje stanje vsega tedna je bila temperatura tudi le na omenjene dneve nadnormalna. Najvišje srednje stanje, za 3.8° C. nad normalom, je imel torek; najnižje, za 2.0° C. pod normalom, sredi in četrtek; razloček mej maksimum in minimum srednjega stanja je tedaj znašal 5.8° C. Najvišja v vsem tednu sploh, za 6.5° C. nad normalom, je bila temperatura v torek popoldne; najnižje, za 5.0° C. pod normalom, v sredo zvečer; razloček mej maksimum in minimum sploh je tedaj znašal 11.8° C. Največji razloček v stanji jednega dne, za 8.1° C., je imela temperatura v torek; najmanjši, za 1.6° C., v četrtek.

Vetrovi pretečenega tedna so bili nekoliko močnejši in sploh precej spremenljivi. Največkrat, namreč 8krat, je bil „jugozahod“, 7krat „brezvetrije“, 3krat „vzhod“, po 1krat pa „gorenjec“, „jugovzhod“ in slednjič različni vetrovi brez izrečnega sméra.

Nebo je bilo še vedno večinoma „popolnem oblačno“ in le 2krat „jasno“.

Vreme. Pretečeni teden je imel štiri deževne dneve, v katerih je palo z ozirom na letni čas primeroma malo, le za 29.70 mm. mokrine, in sicer največ v sredo; najmanj v nedeljo.

Dunajska borza

dné 13. oktobra.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Papirna renta	76 gld.	75	kr.
Srebrna renta	77	60	„
Zlata renta	95	50	„
5% marcna renta	92	70	„
Akcije narodne banke	831	—	„
Kreditne akcije	310	30	„
London	119	50	„
Srebro	—	—	„
Napol	9	48 1/2	„
C. kr. cekini	5	65	„
Nemške marke	58	45	„
4% državne srečke iz l. 1854	250 gld.	119	75
Državne srečke iz l. 1864	100	171	—
4% avstr. zlata renta, davka prosta	95	40	„
Ogrska zlata renta 6%	119	50	„
„ „ 4%	87	40	„
„ papirna renta 5%	86	50	„
5% štajerske zemljišč. odvez. oblig.	104	—	„
Dunava reg. srečke 5%	100 gld.	115	75
Zemlj. obč. avstr. 4 1/2% zlati zast. listi	118	30	„
Prior. oblig. Elizabetine zapad. železnice	97	75	„
Prior. oblig. Ferdinandove sev. železnice	106	25	„
Kreditne srečke	100 gld.	174	50
Rudolfove srečke	10	18	75
Akcije anglo-avstr. banke	120	126	—
Tramway-društ. velj. 170 gld. a. v.	232	—	„

Tujci:

12. oktobra.

Pri **Slonu:** Cammus iz Trsta. — Hirsch z Dunaja. — Rukovina iz Ljubljane. — Papoasogeu iz Monakovega. — Rudolf iz Gradca.
 Pri **Melléi:** Prinz z Dunaja. — Berčić iz Gradca. — Regulj z Dunaja. —
 Pri **avstrijskem cesarju:** Gruber z Dunaja. — Leskovic iz Idrije. — Sandeloviz z Dunaja. —

Preselitev štacune.

J. DOGAN

naznanja preselitev

delavnice in prodajalnice hišne oprave.

v Medijatovo hišo, Dunajska cesta št. 15,

ter se častitemu občinstvu toplo priporoča in zahvaljuje za do sedaj izkazano mu zaupanje. (657—1)

Trinajsta redna

generalna skupščina kranjske industrijske družbe

v Ljubljani

v torek v 24. dan oktobra 1882. leta

ob 4. uri popoldne v vodstvenej pisarni družbe.

SPORED:

- Poročilo o izidu preteklega leta.
- Poročilo revizijskega odseka.
- Volitev novega uda upravnemu svetu zaradi položitve mandata.

Gospodje delničarji, ki se hočejo udeležiti glasovanja, se prosijo v smislu §. 10. pravil, da uložé svoje delnice do 20. dne oktobra v družbino blagajno ter si tam vzemó legitimacije. (644—2)

TRŽAŠKA razstavina LOTERIJA.

1. glavni dobitok gotovih 50.000 gld.

2. glavni dobitok gotovih 20.000 gld.

3. glavni dobitok gotovih 10.000 gld.

Nadalje

1 à gld. 10.000 — 4 à gld. 5000 — 5 à gld. 3000 — 15 à gld. 1000 — 30 à gld. 500 — 50 à gld. 300 — 50 à gld. 200 — 100 à gld. 100 — 200 à gld. 50 — 542 à gld. 25, — skupaj

1000 dobitkov iz 213.550 goldinarjev,

razven tega še mnogo drugih postranskih dobitkov, obstoječih v stvarih, ki so jih podarili razstavljalci.

Cena jednemu lozu 50 kr. (638—5)

Naročila s pridjanimi 15 kr. za poštnino naj se pošiljajo na

loterijski oddelek tržaške razstave, Piazza Grande št. 2 v Trstu.

Ženska služba.

Gospa na deželi išče k novemu letu za pomočnico poštenega ter solidnega dekleta ali udovo srednje starosti in priljudnega obnašanja, katera dobro razume kuhati in je tudi zmožna, večsib gospodinjo sploh namestovati.

Pismene ponudbe naj se do 20. t. m. oddajo pod prkami T. T. poste restante Ljubljana. (655—2)

● Za zdravljenje v jeseni in po zimi. ●

Proti protinu. **Wilhelm-ov** Proti trganju.

antiarthritični, antirheumatični

kri čistilni čaj

Skazan kot siguren. Učinek izreden. Vspéh iz boren.

Mejnarodna svetovna razstava 1879. Sidney Hor. concurs. Mejnarodna svetovna razstava 1880. Melbourne-ska zlata svetinja z diplomom in specijaln'm priznanjem.

Frana Wilhelm-a,

lekarnarja v Neuenkirchen-u (N.-Oest.),

rabil se je uže mnogokrat in z vsestranskim vspehom za protin, trganje, zastarane dolgotrajne bolezni, vedno gnoječe se rane, spolne in kožne bolezni, ogrce po životu ali licu, hraste, sifilitične otekline, nabasanje jeter in vrance, hemorojide, zlatico, hude živčne bolečine, mišične ali členske boli, želodčen krč, zaprtje vetrov in trebušja, težavno urimiranje, polucije, slabosti, bélo pri ženskah, škrofelje, bezgavke in druge bolezni.

Knjižica o zdravih vspehih zadnjih 12 let franco in gratis.

Zavitki so razdeljeni v osem ščepcev po 1 gld.; kolek in zavijanje 10 kr.; dobi se pri **Franu Wilhelm-u**, lekarnarji v Neuenkirchen (N.-Oest.)

Osiguraj se, da ne kupiš ponarejatve, ter glej na znane znamke, ki so v več državah poslavno varovane.

Ta čaj prodajajo:

V Ljubljani: Peter Lassnik;
 v Postojni: Ant. Leban, lekarnar; v Škofjeh Loki: Karl Fabiani, lekarnar; v Kranju: K. Šavnik, lekarnar; v Metliki: Fr. Wacha, lekarnar; v Novem mestu: Dom. Rizzoli, lekarnar; v Kamniku: Jos. Močnik, lekarnar. (656—1)

● Za zdravljenje v spomladi in po leti. ●

Marijinceljske kapljice za želodec,

nepresežno izvrstno zdravilo zoper vse bolezni v želodec,

in nepresežno zoper neslast do jedi, slabi želodec, smrdečo sapo, napihnjenje, katar v želodec, zgago, da se ne nareja pecek in pšeno in slez, zoper zlatenico, gujus in bljuvanje, da glava ne boči (če izvira bolečina iz želodca), zoper krč v želodec, preobloženje želodca z jedjo ali pijačo, črve, zoper bolezni na vranici, jetrah in zoper zlato žilo.

Glavna zaloga:

Lekar **C. Brady**, Kremsier, Moravsko.
 Jedna sklenica z navodilom, kako se rabi, stane 35 kr.

Prave ima samo: V Ljubljani: lekarna Gabriel Piccoli, na dunajske cesti; lekarna Josip Svoboda, na Prešimovem trgu. V Novem mestu: lekarna Dom. Rizzoli; lekarna Josip Bergmann. V Postojni: Anton Leban. V Gorici: lekarna A. de Gironcoli. V Ajdovščini: lekarna Michael Guglielmo. V Celju: lekar J. Kupferschmid. V Kranju: lekar Drag. Šavnik. V Kamniku: lekar Josip Močnik. V Radovljici: lekar A. Roblek. V Sežani: lekar Ph. Ritschel. V Črnomlju: lekar Ivan Blažek.

Svaritev! Ker se v zadnjem času naš izdelek posnemlje in ponareja, zato prosimo, naj se kupuje samo v zgoraj navedenih zalogah in pazi naj se osobito na ta znamenja: Prave Marijinceljske kapljice za želodec morajo imeti v sklenico vtisneno besedo: **Echte Mariazeller Magentropfen** — Brady & Dostal — Apotheke, sklenica mora biti zapečatená z našim originalnim pečatom, na navodilu za rabo in na zavitku, na katerem je podoba Marijinceljske matere božje, mora biti poleg te podobe vtisneno sodniško spravljeno varstveno znamenje in zavoj mora biti zapečeten z našim varstvenim znamenjem. Iščelki podobnega ali istega imena, ki némajo teh znakov istinitosti, naj se zavržejo kot ponarejeni in prosimo, naj se nam taki slučajji takoj naznani, da bodo sodniški kaznovani izdelovalci in prodajalci. (487—57)